

**GLASNIK ARHIVA I ARHIVISTIČKOG UDRUŽENJA
BOSNE I HERCEGOVINE, XLV/2015, Arhivističko udruženje
u Bosni i Hercegovini, Sarajevo 2015, 374.**

Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine je najstariji stručni arhivistički časopis koji sa manjim prekidima, punih 55 godina, izlazi i na najbolji način razvija i promoviše arhivsku struku i nauku, ne samo u Bosni i Hercegovini, već i u regiji. Svih ovih godina, zahvaljujući sadržajima ovog stručnog časopisa, otvarana su i tretirana najbitnija pitanja arhivske teorije i prakse. Na taj način, *Glasnik* je značajno pomogao u osposobljavanju i edukaciji arhivskog kadra, kao važnog stuba arhivske struke i doprinio značajnijem jačanju i sazrijevanju arhivske struke u Bosni i Hercegovini. Pohvale vrijedna je činjenica da časopis i u ovim teškim vremenima izlazi, dajući tako izravan doprinos rješavanju najaktuelnijih pitanja sa kojima se susreće arhivska struka u vremenu tranzicije i globalizacije. Ovaj 45. broj *Glasnika arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine* ima posebnu stručnu i naučnu težinu i vrijednost, jer je isti uvršten u međunarodnu C.E.E.O.L. bazu. Ovaj 45. po redu broj *Glasnika*, najvećim svojim dijelom, nastao je kao rezultat održavanja tradicionalnog Savjetovanja arhivskih radnika Bosne i Hercegovine, koje se održalo 20. i 22. maja 2015. godine u hotelu „Hollywood“ na Ilidži kod Sarajeva. Na istom su za arhivsku službu Bosne i Hercegovine tretirana dva važna pitanja: *Registraturna građa u nastajanju u vremenu tranzicije i Obrada arhivske građe i arhivski standardi*. Glavni i odgovorni urednik časopisa je dr. sc. Izet Šabotić, a članovi Redakcije su: Siniša Domazet, Sejdalija Gušić, Željko Jelavić, Bojan Stojnić, Šimun Novaković, Vladan Vukliš i Omer Zulić.

U koncepcijskom smislu časopis se ne razlikuje od prethodnih brojeva, a sadržaj i tematika objavljenih radova su raznovrsni i

veoma zanimljivi. Radovi u *Glasniku* su objavljeni na ukupno 374 stranice teksta, podjeljeni na četiri ustaljena i prepoznatljiva poglavlja, i to:

I. Arhivistika i arhivska služba,

II. Iz građe,

III. Prikazi i ocjene i

IV. Vijesti.

Najviše radova, njih ukupno 18, objavljeno je u rubrici *Arhivistika i arhivska služba* (str. 17-215) . Riječ je o radovima koji su po strukturi i sadržaju raznovrsni, tematski su oblikovani tako da široko tretiraju problematiku vezanu za obradu i sređivanje arhivskih fondova i zbirki. Poglavlje počinje sa radovima koji govore o važnosti obrade i sređenosti arhivskog fonda za korisničku funkciju, o načelima obrade, o principu slobodne provenijencije, o modalitetima kompletiranja arhivskih fondova i drugim pitanjima. Sva navedena pitanja nam daju zanimljiva stručna promišljanja na osnovu kojih treba da dođemo do najkonzistentnijih rješenja u procesu obrade i zaštite arhivskih fondova i zbirki. Jedan broj radova u ovom poglavlju je posvećen zaštiti arhivske građe u nastajanju u različitim okolnostima, kao bitnom segmentu očuvanja cjelovitosti arhivskih fondova i zbirki. Otvorena su i druga stručna pitanja koja najdirektnije utiču na stanje i očuvanost arhivskih fondova i zbirki, kao i pitanje problematike dostupnosti arhivskim informacijama, a nekoliko radova izravno se bavi pitanjem uticaja informacijskih tehnologija na zaštitu i funkcionalnost arhivskih informacija.

Navedenu problematiku veoma stručno i naučno problematiziraju vrsni stručnjaci iz Bosne i Hercegovine i zemalja okruženja sa svojim radovima:

- Hatidža Fetahagić, Selma Isić, *Važnost obrade arhivskih fondova u istraživačke svrhe*;
- Mario Stipančević, *Načela obrade osobnih fondova na primjeru ostavštine Ćire Truhelke u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu*;
- Radovan Pilipović, *Princip slobodne provenijencije u sređivanju fondova arhiva SPC-primjer primjene na fondu „Sveti arhijerski sinod (1920-1941)“*;
- Ivana Posedi, *Sređivanje vrlo malih fondova u Državnom arhivu u Varaždinu – Arhivskom sabirnom centru u Koprivici*;
- Azem Kožar, *Modaliteti kompletiranja necjelovitih fondova u arhivima Bosne i Hercegovine*;
- Omer Zulić, *Značaj i zaštita arhivske građe nevladinih organizacija (iskustva Arhiva Tuzlanskog kantona)*;
- Branko Atelj, *Zaštita arhivske građe u istočnoj Hercegovini u procesu tranzicije*;
- Marijana Todorović Bilić, *Preuzimanje notarske građe u Republici Srpskoj – problemi i rješenja*;
- Šimun Novaković, *Arhivska građa u nastajanju na primjeru Instituta za nestale osobe Bosne i Hercegovine*;
- Nenad Predojević, *Čuvanje i zaštita arhivske građe zadužbina i zadužbinara u arhivima Vojvodine*;
- Saneta Adrović, *Vrednovanje arhivske građe u fondovima i zbirkama iz oblasti obrazovanja*;
- Azra Gadžo Kasumović, *Stanje arhivske građe u ustanovama kulture – primjer Gazi Husrevbegove biblioteke u Sarajevu*;
- Živana Heđbeli, Nikola Mokrović, *Uži organi uprave u Hrvatskoj u razdoblju od 1945. do 1990. godine*;
- Jovan P. Popović, *Dostupnost arhivske građe*;
- Gojko Malović, *Dostupnost arhivskih informacija*;
- Danijela Branković, *Implementacija međunarodnih arhivskih standarda i Informacioni sistem Arhiva Vojvodine (ISAV)*;

- Ljerka Vuk, *Očuvanje autentičnosti arhivskog gradiva u elektronskom obliku*;
- Mirnes Hasanspahić, *Elektronski popis registrature i arhivske građe i njegove prednosti*.

Ponudeni sadržaji u navedenom poglavlju su vrlo zanimljivi, sa puno novih stručnih detalja, koji u svakom slučaju mogu doprinijeti boljoj spoznaji i lakšem pragmatičnom rješavanju arhivske problematike.

U drugom poglavlju *Iz građe* (str. 215-345) tretirano je nekoliko važnih historijskih pitanja, koja se odnose na važnu bosanskohercegovačku historijsku zbilju. Najveći broj radova u ovom poglavlju nastao je konsultovanjem i kritikom historijskih izvora prvog reda, što prezentovanim sadržajima daje posebnu naučnu vrijednost. Na zanimljiv način predstavljen je *Lični fond „Don Ivan Prodan“* autora Fuada Ohranovića, koji nam nudi značajan broj detalja i činjenica. Autor Salkan Užićanin dao je presjek razvoja industrije u Bosni i Hercegovini u vremenu od 1918. do 1941. godine, u radu u kojem govori o ključnim problemima koji su sputavali razvoj industrije u Bosni i Hercegovini u navedenom periodu. Rad pod nazivom *Godina konsolidacije: položaj narodnooslobodilačkog pokreta u Bosni i Hercegovini 1943. godine s posebnim akcentom na Tuzlansku oblast*, autora Seada Selimovića, govori o jačanju narodnooslobodilačkog pokreta u Bosni i Hercegovini tokom 1943. godine, te navodi da je to godina kada su na međunarodnom planu ojačale antifašističke snage i kada su Saveznici odnijeli važne pobjede nad silama Osovine. Osim toga, na konferenciji saveznika u Teheranu priznata je Narodnooslobodilačka vojska Jugoslavije kao jedina snaga koja se bori protiv okupatora i njihovih pomagača. Dalje se navodi da u periodu ljeto-jesen 1943. godine dolazi do snažnog priliva boraca bošnjačke i hrvatske nacionalnosti u partizanske jedinice što je ojačalo poziciju NOP-a u odnosu na njegove protivnike. Pored ova tri rada, u radu pod

nazivom *Dolina rijeke Bosne kroz željezničko okno* autora Gašper Šmida i Žarka Štrumbala, dat je osvrt na važne pojedinosti koje se nalaze u fondovima Arhiva Slovenije vezane za izgradnju pruge Šamac – Sarajevo. Navedenim radovima približeno je nekoliko zanimljivih pitanja iz oblasti nacionalne i lokalne historije.

U poglavlju *Prikazi i ocjene* (str. 345- 364) predstavljeno je ukupno osam zanimljivih publikacija iz oblasti arhivistike i historije. Ukazano je na značaj 18. po redu broja časopisa *Arhivska praksa*, koji donosi dosta zanimljivosti i novina iz svijeta arhivistike u zemlji i okruženju. Predstavljen je i Zbornik *Radovi* sa 48. savjetovanja arhivskih djelatnika Hrvatske, održanog u Topuskom od 21. do 23. 10. 2015. godine. Isto tako, predstavljeno je nekoliko vrijednih historiografskih sadržaja izašlih u 2014. i 2015. godini. Prikazan je Zbornik radova *Osmanska osvajanja Bosanske kraljevine*, zatim zanimljiv prevod *Defter (protokol) Gornjotuzlanske nahije*, te je dat osvrt na izučavanje tema iz Drugog svjetskog rata, sa posebnim osvrtom na temu „holokausta“. Opsežno je predstavljena vrijedna knjiga Latinke Perović *Dominantna i neželjena elita: beleške o intelektualnoj i političkoj eliti u Srbiji (XX i XXI vek)*, te knjige *Tragovima naših komšija: Jevreji u Bosni i Hercegovini i Holokaust i Jugoslavija i svijet* historičara Hrvoja Klasića. Predstavljanjem navedenih publikacija približeni su nam zanimljivi i važni arhivistički i historijski sadržaji, te na taj način u prilici smo da putem ovakvih izdanja pratimo aktualnosti i domete historije i arhivistike u Bosni i Hercegovini i okruženju.

U četvrtom po redu poglavlju *Vijesti* dato je nekoliko izvještajnih saopćenja vezanih za stručne i naučne sadržaje realizirane u 2015. godini. Tako u navedenim izvještajima upoznati smo sa pojedinostima koje se odnose na Osmi subotički arhivski dan, održan 18. septembra 2015. godine u Subotici, 28. međunarodno savjetovanje „Arhivska praksa 2015“, održano u Tuzli 1. i 2. oktobra 2015. godine, 27. zborovanje arhivskog društva Slovenije, održano u Ptuj 15-16. oktobra 2015. godine, zatim

naučnu konferenciju Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe općine Lukavac, održanu u Lukavcu 31. 10. 2015. godine i Savjetovanje arhivskih radnika Bosne i Hercegovine održano 20. i 22. maja 2015. godine u Sarajevu.

Časopis *Glasnik arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine* br. 45 je zanimljivo i korisno arhivističko i historijsko štivo koje potvrđuje da časopis ima respektabilno mjesto u arhivskoj i historijskoj struci i nauci u Bosni i Hercegovini i zemljama regiona. Posebno ako imamo u vidu činjenicu da se svakim novim brojem povećava broj radova, koji svojim sadržajima na stručan i naučan način tretiraju arhivistiku i historijsku nauku. U ovom broju časopisa otvorena su značajna i aktuelna pitanja iz navedenih stručnih i naučnih disciplina, što predstavlja značajan, prije svega stručni pomak ka usvajanju novih znanja, koja trebaju biti u funkciji adekvatnijeg bavljenja arhivskom djelatnošću i rješavanju brojnih nagomilanih pitanja u ovoj oblasti. Iz svega navedenog da se zaključiti da stručni i naučni sadržaji predstavljeni u ovom broju časopisa predstavljaju značajan doprinos rješavanju brojnih otvorenih pitanja iz oblasti arhivske teorije i prakse i historiografije na prostoru Bosne i Hercegovine i zemalja u regionu. Autorima, uredništvu i redakciji čestitam, te toplo preporučujem ovaj 45. broj *Glasnika arhiva i Arhivističkog udruženja Bosne i Hercegovine* arhivističkoj, široj naučnoj i kulturnoj javnosti.

Jasmin Jajčević